Массе а мехкий пролетареш, вIашагIлхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 20 ФЕВРАЛЬ, 1982 ШУ. ◆ № 22 (6588). ◆ Мах 3 кеп.

ТоламеᅟдIахьу къахьегама вахта «Грознефтеоргсинтез» лхача объединене ПТК № 1 йолча цеха лхайтталагIча установка операторашна. Коллективе дика къахьегарца цIи хеза ба операторш Сулимова Екатерина Романовнаи Торгунова Зинаида Григорьевнаи 14 шу да цар установна тIа болх бу. Цу юкъа операторашна кIоарга iомалъй шоай балха говзал. Сийленца лелаю цар коммунистически къахьегама ударник яха цIи.

СУРТА ТIА операторш Е. Р. Сулимова, З. Т. Торгунова.

В. ДЗИСЯКА сурт.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совете, ВЦСПС-е, ВЛКСМ ЦК

КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совет, ВЛКСМ Центральни Комитет хьежай 1981 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра пачхьалкхен план толаме кховчашъяра союзни а автономии а республикашна, крайна, областаша, городаша, автономни округаша, городской а юртий а районаша, объединеней, предприятий, организацей, учрежденей колхозий, совхозий коллективашта лелальча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш. ТIаййцача соцам тIа бел галдоаккх КПСС XXVI съезда исторически решенеш кховчаш а еш промышленноста, юрта боахама, гIишлон, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой къахьегамхошта мехка экономически Iилма-технически потенциал дегIайоалаеча, къахьегамхой материальни торо лакхъеча керда толамаш дахкалга. Общественни производства масштабаш йоккхагIа хиннай, къахьегама овсарле лакхъеннай. дIахо а дегIаденад нах чубахел социально-культурнии гIишлошъелга. керда толамаш дахьад советски Iилма.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совето, ВЛКСМ Центральни Комитето 1981 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра пачхьалкхел план толаме кхоачашъяра ярикача Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьнарг а лаьрхIа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела цIе байракхаш еннай:

Союзни республикаш

Ерригсоюзни социалистически яхье доккхийча хьокхамашка кхачарагIа, 1981 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра план толаме кхоачашьярагIа

Узбекски ССР

Грузински ССР

Азербайджански ССР

Таджикски ССР

Армянски ССР

Ерригсоюзни социалистически яхье доккхийча хьокхамашка кхачарагIа, 1981 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра пачхьалкхен план толаме кхоачашъяргIа промышленносте

Белорусски ССР

Литовски ССР

1981 шера хлат, кхийола доаргIамегIара юртбоахама продукце тайпаш дахарен пачхьалкхенга доккхарен тIехьа лелальча Ерригсоюзни социалистически яхье доккхийча хьокхамашка кхачарагIа

Казахски ССР.

Автономни республикаш, краяш, областаш

Ерригсоюзни социалистически яхье доккхийча хьокхамашка кхачарагIа. 1981 шера СССР экономически социальнии дегIайоалаяра пачхьалкхен план толаме кхоачашъяргIа

РСФСР-е гIолла: Дагестански АССР, Калмыцки АССР, Якутски АССР, Ставропольски край, Камчатски область, г. Ленинград, Ленинградски область, Магадански область, г. Москва, Московски область, Мурмански область, Томски область, Тюменски область, Читински область, Горно-Алтайски автономни область:

Украински ССР-е гIолла: Закарпатски область, г. Киев, Крымски область:

Узбекски ССР-е гIолла: Джизакски область, Сурхандарьински область, Ташкентски область:

Казахски ССР-е гIолла: Актюбински область, Кокчетавски область, Къулбседа-Казахски область, Талды-Кургански область, Чимкентски область:

Грузински ССР-е гIолла: Абхазски АССР;

Азербайджански ССР-е гIолла: Нагорно-Карабахски автономни область;

Киргизски ССР-е гIолла: Нарынски область;

Таджикски ССР: Курган-Тюбински область;

Туркменски ССР-е гIолла: Марыйски область.

Ерригсоюзни социалистически яхье доккхийча хьокхамашка кхачарагIа, 1981 шера СССР экономически социальнии дегIайоалаяра пачхьалкхен план толаме кхоачашъяргIа промышленносте

РСФСР-е гIолла: Башкирски АССР, Приморский край, Ивановски область, Ростовски область, Саратовски область, Свердловски область, Челябински область;

Украински ССР-е гIолла: Ивано-Франковски область, Львовски область, Одесски область, Херсонски область;

Белорусски ССР-е гIолла: Гродненски область, Мински область.

Ерригсоюзни социалистически яхье доккхийча хьокхамашка кхачарагIа, 1981 шера СССР экономически социальнии дегIайоалаяра пачхьалкхен план толаме кхоачашъяргIа

Городаш

РСФСР-е гIолла: Астрахань, Балаково Саратовски область, Белгород, Берди Новосибирски область, Бийск Алтайски край, Благовещенск (областной), Брянск, Волжски Волгоградски область, Вологда, Воркута Коми АССР, Воронеж, Грозный, Дивногорск Красноярский край, Ижевск, Иркутск, Пошкар-Ола, Калинин, Калуга, Каспийск Дагестански АССР, Кирово-Чепецк Кировски область, Ковров Владимирски область, Кондопога Карельски АССР, Кострома, Курган, Курск, Миасс Челябински область, Набережные Челны Татарски АССР, Нальчик, Нефтекамск Башкирски АССР, Нижний Тагил Свердловски область, Новгород, Омск, Орел, Оренбург, Орехово-Зуево Московски область, Пермь, Рыбинск Ярославски область, Рязань, Саранск, Светлогорск Калининградски область, Северодвинск Архангельски область, Сосновый Бор Ленинградски область, Сочи Краснодарски край, Тула, Ульяновск, Чапаевск Куйбышевски область, Чебоксары, Южно-Сахалинск, Ярцево Смоленски область:

Украински ССР-е гIолла: Белая Церковь Киевски область, Винница, Ворошиловград, Днепропетровск, Донецк, Кременчуг Полтавски область, Николаев (областной), Ровно, Светловодск Кировоградски область, Севастополь, Смелу Черкесски область, Сумы, Тернополь, Харьков;

Белорусски ССР-е гIолла: Бобруйск Могилевски область, Брест, Витебск;

Узбекски ССР-е гIолла: Бухара, Коканд Ферганский область, Нукус, Ташкент;

Казахски ССР-е гIолла: Алма-Ата, Балхаш Джезказгански область, Кустанай, Целиноград;

Грузински ССР-е гIолла: Кутаиси, Тбилиси;

Азербайджански ССР-е гIолла: Баку, Кировабад;

Литовски ССР-е гIолла: Вильнюс, Шяуляй;

Молдавски ССР-е гIолла: Кишинев;

Латвийски ССР-е гIолла: Рига;

Киргизски ССР-е гIолла: Джалал-Абад Ошски область, Фрунзе;

Таджикски ССР-е гIолла: Ленинабад;

Армянски ССР-е гIолла: Ереван, Кировакан;

Туркменски ССР-е гIолла: Ашхабад;

Эстонски ССР-е гIолла: Таллин.

Корякский, Ханты-Мансийски, Эвенкийски, Ямало-Ненецки автономни округаш.

Котало яьккхараш а лаьрхIа КПСС ЦК, Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела цIе байракхаш еннай:

промышленноста объединеней, предприятей, организацей, учрежденей, гIишлошъяра, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой, Iилма-тохкама, проектни, конструкторски организацей, 871 коллективана, цу даькъе 515 СССР ВДНХ-арча Ерригсоюзни Сийлен улга тIа яьккхай;

колхозий, совхозий, агропромышленни объединеней, боахамий юкъарчен юртбоахама кхычен предприятейи организацейи 740 коллективана, цу даькъе 250 СССР ВДНХ-рча Ерригсоюзни Сийлен улга тIа яьккхай.

КПСС ЦК-с, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-с партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органашта тIадиллад 1981 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра пачхьалкхен план толаме кхоачашъяра тIехьа лелальча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогий кIоаргга а массе оагIорахьара а анализ елга, КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенешца цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлацарча положенешцен пыводашцен, «Цхьайтталагlча пятилетка заданеш толаме кховчаш тIехкхоачаш яра тIехьа Ерригсоюзни яхь йоржаяра хьакхьехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамца хьалхле а лелаеш 1982 шера планаш социалистически декхараш хIара болхлочо, хIара къахьегама коллективо толаме кховчашъелга Iалашдергдолаᅟхаьддаᅟмероприятеш кийчъелгенᅟкхоачашъелгел.

Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьнича къахьегама коллективай опыт, хIаьта ништта производства эффективности балха дикали дIахо лакхъяра, халкъбоахаме бухсоцаш хьахула хьокхамаш тоадара, материальни, къахьегама, довгора-энергетически ресурсаш мамогга кхоара тIадерзадаь пайдаме гIулакхаш массанахьа доаржаделга балха юкъесхьолгеи Iалаш де.

Шерра яхь йоаржае СССР хьаль 60 шу дизара — вай мехка къахьегамхой дерригача прогрессивни адамлеи доккхача цIей сийла. Мехка сийлен юбилейна даха ма доагIара накъадехара, пятилетка шин шера заданеш толаме кхоачашъяра промышленноста, юрта боахама, гIишлошъеча, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой хьалхя латтача предприятешна дIайолаьв инициатива къоабалъе.

Центральни, республикански, отраслевни, моттигерча газетий, журналий редакцеша, радиоси телевиденеи Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш шерагIа хьахьокха, лоархIамегIа дола социально-экономически декхараш кховчаш а хьалхалаттача коллективашна, производства новаторашна Iояль балха опыт, долаш долча кхоачамбоацарий бахьанаш кIоаргагIа хьадовзийта деза.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьнначан республикай, краяй, областий, городий, районий, автономни округий, промышленноста, гIишлошъеча, транспорта, юрта боахама, кхыча доакъой объединеней, предприятей, организацей къахьегамхой даьхкъала бувц, хIаьта турпалча болхлой классо, сийдолча колхозни ахархошен къахьегача интеллигенцен, парте XXVI съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума исторически решенеш кховчаш а еш, цхьайтталагIча пятилетка заданеш кхоачаш а тIехкхоачаш а яра ехь а шерагIа яхь йоаржаергхилараx, Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 60 шу дизара керда толамаш дахха накъагIоргхиларах чIоаггIа тешаш.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела цIе байракхаш еннача коллективай цIераш непатох отраслевни, республиканскии, краевой, областной газеташ тIа.

ЕРРИГСОЮЗНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬЕ ХЬЕЛХЛЕ ЯЬККХАРАШ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ГIОЛЛА

КПСС ЦК, СССР МинистрийСовета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракхаш еннай

1. г. ГРОЗНЕНА
2. ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА
3. ШЕЛКОВСКИ РАЙОНА

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракхаш еннай СССР ВДНХ Ерригсоюзни Сийлен Улга тIа дIа а яьъеш коллективашта:

4. Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене № 7 йолча гIишлон монтажни управлене, г. Грозный;
5. «Коминтерн» яхача колхоза, Шелковски район

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракхаш еннан коллективашта:

6. «Заря» яхача совхоза, Грозненски район;
7. С. Орджоникидзе цIерагIча колхоза, Ведениски район.

ХАЛОНАШ ЭШАЕШ

Толаме чакхдаьккхар тха совхоза коллективо цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу. Баьцадаараш ихедарен уж пачхахьалкхенга дохкарен шера план 12 август хьатIакхоачаш кхоачашйир. Цул совгIа шу чакхдалале планал дукхагIа кхы тIа а 21,4 процент баьцадаараш дехкар. Цу гIулакхо 115,3 эзар сом пайда бир боахама, планагIа 9,6 эзар сом долаш.

Дуккхача къамех бола нах ба совхозе болх беш. Иштта, нохчий а эрсий а, украинцаш а эрмалой а, татараш а дагестанцаш а. Хьалхашка латта декхараш кхоачашдар духьа цхьа барт а болаш цар низ, хьинар кхо ца деш баьча балхо вIаштIехьдалийтар цу хьоккамашка кхача. ХIаьта совхоза толашагIа бола болхлой ба: Сулеманова Яха, Марченко Надежда, Капаева Аруйка, Мазаева Роза, Сусурова Нурсет, Заурбекова Тамара, Солтаханова Совдат, Астамирова Сацита, Итуева Салимат, кхыбараш. Балха норманаш юкъера лаьрхIача 160—200 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийтац царех хIаране.

Планаш тIайнца декхараши кхоачашде нах оарцагIбоахаш геттара дика болх бир бригадираша: В. Шайхаева, Т. Ш. Мазаевас, Л. Р. Мизаевас, М. А. Чадаева, инженер-теплотехника А. А. Сорокоумова, лазарехи зене йолча садоахнача хIамехи дIайийна хIамаш лорасц волча агронома М. М. Эдилова, вокккагIволча агрономо М. А. Ахтаханова.

Соахка даьхача толамех кхоачамбаь Iе дага яц тха коллектив. ХIаьта укх шера планах 1500 центнер баьцадаараш дIадала дезаш да тхо пачхахьалкхенна. Соахка тхогара доагIаш хиначарел 300 центнер дукхагIа да уж.

Укх шера чуэцаргболча хьувкъама лард йоллаш я хIанз. Хьахулаш латт «Московский тепличный» сортах йола хьалхxе а оаха дIайийна хиина нарсаш. 23 февраль хьатIакхоачаш йокха йоласргъя уж республика къахьегамхошта. Дикача хьал тIа я парникашка дIайийна баьцадаарий кхы тайпа культураш а. ХIара кIира цкъа лаьрхIа вIашагIъелла агрокомисси хьож царга. Культура эсала дегIайоагIаш моттиг пайсъелча кхоачамбоацар мишта дIадаккха деза хьехам лу цо, хIаьта гIалат болхлочун бенхагIа нийсденна хуле бехк боаккх.

Теплицашка, парникашка баьцадаараш ихедара технологи юпцаш болхлошца хаддаиза занятеш чакхйоах боахама производствени дешара мастера В. П. Цехановича. Цо деча хьехамаша новкъостал ду мугIаречa болхлошта дIайийнача хIамашта дикагIа доал де, хьувкъам алсамбаккха.

ТIатеIIа кийчо еш да тхо бIьестанарча теплицашка баьцадаарий рассада дIаера. Цу нерчина хьисапе торфоблокеш пайда а эцаш кхайир оаха укх шера. Органически удобренеша вIашагIлъадьча лаьтта кхеначул тIалаарга дилла иш болашагIа, маьха дарегIа и торфоблокашка кхею рассада.

Тимирязева цIерагIча юртбоахама академе кхеь бокккха хьувкъам лу баьцадаарий гибридаш дIаюв оаха тIехьарча хана. Дикка шерьергйа укх шера баьцадаарий ассортимент а. Масеехана дIаювш йолча нарсеш, помидореш соагIа кхоргьа прее салат, шпинат, бентадуаркаш, кочанни салат, лорий горчица.

Планаш тIехкхоачашдеш лерттIа болх бе новкъарла ен цхьанца кхоачамбоацараш а де тха боахаме дIадаха дезаш. Масала теплицашка хал дала эша йохкал лоаттае а вIаштIехьдалац тха. ХIаьта доагIача термальни дIайихача хи боарам хувцалуш белан дав. Цо теша бетташа кIаьш та хул дIайха хий. Цу бахьан далаш болагIа пайда ца йоаш хилац тха теплицаш. Укх йоахх хий боарамаге хьехна ца хилараx, бакхьу баьцадаарий хьокхьаш, лакху ца кхоарий йIалдер. Иа хулда сихагIа кийчагIа толе еш а ниспашо. Геттара хинтен хий царна дIайха хий хьатIа доатталеш вола турбаш. Укх дуккхача моттигашка ца хий цаца дукх.

М. АХМАДОВ.

Грозненски района «Тепличный» совхоза бергера агроном.

РАБСЕЛЬКОРИЙ СЛЕТАШ

Укх деношка МагIалбике района рабселькорий слет хилар. «Кхоми хьурмати дара, социалистически доалахье лораяра, къахьегама дисциплина чIоагIъяра лоаттабеча къовсаме рабселькорий лоархIам айбарах» доклад йир парте горкома секретара С. А. Бухадиева.

Доклад юпцаш къамаьлаш дир «Сельхозхимия» яхача районни объединене мехколонна начальника О. Хаматханова, «Малгобекмежрайгаз» треста экономиста Н. Худаевас, бурув тохара балхий управлене бурувдеттачо В. Абозина, пенсионера В. Ступника, кхычар.

Слета доакъашхоша района бергарча рабселькорашна кхайкарал тIайнцар, рабселькорий республикански слете бахийта викалаш белгалбаьхар.

* * *

Цу тайпара слеташ такхъяьннай Назрановски, Сунженски, Шалински, Урус-Мартановски, Наурски, иштта республика юрта ерригача кхыча районашка. КарагIдийнарех, даьза дисарех дувцаш санна цига къаьстта теркам гIаззар КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра къовсам лоаттабеш йолча къахьегама коллективай хьинар кхы а айдара гIо деш рабселькорий хIара публикаци хила еэаш хилара. СССР хьаль 60 шу, НГIАССР автономи хьахинна 60 шу, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шу дизара баха ма боагIара накъабахара массанахьа еш йола кийчо шерагIа хьахьокхаш ярг да хилара.

ЦАI ДОЛА ПОЛИТДИ

Самардийнахьа республике чакхдаьлар цаI дола политди Парте обкома, горкомий, райкомий, парткомий докладчикаш, лектораш, политинформатораш къахьегама коллективашка къамаьлаш дир «Нохч-ГIалгIай АССР экономика цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера дегIаяра итогехи 1982 шера а ерригача пятилетка а планаш социалистически декхараши толаме кхоачашдара де эшарехи» яхача дешах.

КарагIдаьккначох, даьза дисарех, кхоачамбоацарех дувцаш санна цар къаьстта къахьегамхой теркам гIаззар СССР хьаль а Нохч-ГIалгIай автономи хьахинна а 60 шу дизара, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шу дизара баха ма боагIара накъабахара дика кийчо яра.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

⊙ БУДАПЕШТ. «Повза шоашта — Пакш» — иштта цIи йолаш я Венгре эгара хьалхара атомни электростанци хьалъеш латтача городе хьайийлла выставка. Выставкерча экспонаташа цига баьъкарашта довзийт цхьан хана дукха йоккха йоацаш хиннача юртах ца дустувальни город хьахилара истори. Пакшски АЭС хьалъераша толаме бу болх. дуккха АЭС хьалъеча даьъа лоацача интернациональни оригадех. Венгерски гIишлошъераша цхьана цига къахьегаш ба Советски Союзера, ГДР-ера, Чехословакера, кхыча социалистически мехкашкара специалисташ. Выставка лаьрхIа гIулдек я [illegible] ...] ... «КСЕВ» ... программа ... ИИР-е эгара хьалхара атомни электростанци хьалъеш хилара хьехах ... кхоачашдеш хилар.

⊙ [illegible] ... [illegible] ... диташ 95 сахьата кхоачаш дукха ба.

Моттигерча кепайоалоно цкъа санна дукхаха а белгалдаьхад Индена стратегически марзIаме йолча кхуандела малйоалерча мехка районашка сепаратисташа подрывной болх беш хиннийр Китайн ВIашагIхьатача Штатий спецслужбаша царна сусачаделлаш хиннилоа.

⊙ КАРАКАС. [illegible] ... (ТАСС).

Лехачоа корадоагIа

Хьыйбаи продукци дукхагIа яхара, кийчъяра 1981 шера лелаьча социалистически яхье итогех котъяьннарш а лаьрхIа республикански газета тIа йоагIаш Сийлен улга тIа ... [illegible] ... Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, обкомо профо, ВЛКСМ обкома ... [illegible]

[illegible]

... цу 3,6 процент а йолаш дийнахьа пачхахьалкхенга 950—1000 килограмм шура йоаш хIана цу ферма къахьегамхоша, иляи 870 килограммi йолаш. ХIара кхоабача ... [illegible]

[illegible]

Соахкарчул дукхагIа я Бадалова Амината кулгалдеча цхьоалагIча ферме йоаккха шура а. Цунца цхьана, кхоалагIа ферме йоаккхар кIемагIа и. ДукхагIдола дом хан хIана а дахьаноз долаш даь нийсденна ...

ТIехьарча хана дикка тIамадаьнна а совхоз йоаккха шура. Цу гIулакхо вIаштIехь ... Масала ... 3700 килограмм йоаккхаш ... хIана 3700 — 3800 килограмм йоаккх шура дукхагIа ...

М. ДОМБАЕВ.

Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза бертера [illegible].

Республика автономе 60 шу дузаш

ДӀАЯХАЧА ТУРПАЛЧА ЗАМАН ОАГӀУВ

1919 шера ахка хьатӀаотташ лоаман наькъа дукъале шоаш кагъяь бахьнергаш лоархӀаш бар деникинцаш. Из шира долгах бокъонца дог тийша бар кӀайгвардейцаш. Цар бӀу город Тулана тӀакхоачаш латтар. Царицын яккха чухенкаш бар.

Нохчийн гӀалгӀайн къамаш дехкарех бола нах бар Нохчийченисеи ГӀалгӀайченисеи доал де оттабьраш (инаралаш Э. Алиеви С. Мальсагови, цар гӀончий И. Чуликов, Шахмурзиев, кхыбараш). Уж тӀехьарбараш дин авторитеташ оалдарашца цхьана, сарцагӀбахлар деникинцашта дӀахо дукъале ярах хӀама хургдац аьнна наха хетийта дагахьа, вежарашха долча халкъий фу ца хоалалийтар дукъа дӀакара даханза даргдац яха уйла дег чу йоссаяра болх бе.

Бакъдар-м бакъдолча хила леза: шоай къамаш дехкарий цу тайшача балха цхьадолча давнъе аьттув бахийаб: дӀахо лоаттабеча къовсамах хӀама хуле тамаш я аьнна хеташ шек баьлар бахача нахах цхьабараш.

Цу тайпарча уйлай низек дукхален сов тӀехбаьккха мах а беш, кӀайгвардейски командоване нохчашкарен гӀалгӀашкарен лира дӀадийхад Добровольчески эскара юкъе а болаш ЦӀечa Эскара духьала лата дошлой бӀу вӀашагӀтохилга.

Цхьабакъда, деникински инаралашеи нохчашхеи гӀалгӀашхеи болча царна песел деш хиннача нахен сатийсарий кхоачаш хила кхел хиннац.

Советски Іаьдал миштад хайна баьннеи Деникина къизача режимаца хӀанз из нийсдича дукхха тӀех хилар кхетальш бола лоамин нах кийсача наькъа тӀара бовхалургбаяр цхьенна а агитацеги провокационни балхаген, кхыметтел из лелабераш цар шоай къамех бола нах хилча тӀаькха а.

Адамаш чӀоагӀа дорхденна дар. кӀал гӀолла шоайла дага а дувлаш, гоамача классови моастагӀчоа духьала, низа кхоачам болаш беце а, къовсам болабе кийча а болаш.

Шин бӀева юха чуяхача санна хеталуш хиннача, цхьабакъда, къонахчал довнла хиннача, Нохч-ГӀалгӀайчено Іолаьрхӏар шийна хинна човнаш, зенаш, боарам боацаш дукха таьзеташ. Нохчийчени ГӀалгӀайчени большевикаш, кӀайгвардейски террора унзареча хьалашка деналах на бохаш биса Советски Іаьдала тӀехьа мел латтараш шек баьнкарашка кханкар къовсам дӀахо а лоаттабара уж чӀоагӀа тӀахьехаш.

Восстани йолаялале хьалхагӀа ГӀалгӀайчен къахьегача адамашта дага хиннараш белгал а доахаш. «Правда» лахача газето яздора: «ГӀалхача хана гӀотта ца деш адамаша чукъийлачули шоайла агитаци яьчули тӀехьагӀа чӀоагӀбеннаб цар шоай низех болалтешам, шоай паргӀато бахьан долаш дӀахо а къовсам лоаттабанза барг ца хилар кхетадаьд...».

22 июне Назрана станце вагонаш тӀа ботташ лаьттаб кӀайгвардейски эскаре, низагӀа баьха бугаш бола массехи бӀаь дошло-гӀалгӀа. Цу хана гӀалгӀай къаман съезд гулъеннаяр мобилизаци яра хьакъехьа деникинцаша дӀадийхар дувцаш. Шин даькъа екъаелар съезд дӀамагӀа долча даькъ — кулакаша эпсараша, моллаша — кӀайчар дӀадехар кхоачашде деза йоахар, шоллагӀча — мобилизаци юкъагӀаьккха еза йоахар. Ишта сихденна къувсаш уж боахача хиина хоам кхьачар, низагӀа оскаре бахьа гӀалгӀай вагонаш тӀа ботташ латт аьнна. Съездера дукхагӀа бараш чӀоагӀа эгӀазбийгар цу дешо.

Сихха вӀашагӀтехар говраьбарей цхьа отряд (царна юкъе мобилизацена духьала хиина съезде дакъа лаьцараш а болаш). Х. Орцхановн 3. Ляшеви хьалха а волаш станцегахьа бахар уж эскаре бахьараш мукъабаха даташа. Отряда станце деникинцашеи гӀалгӀай эпсарашеи дов дар бахьан долаш гӀалгӀай шоай юрташка юха чубахаб, кӀайчар шоашта дения хинна гера а ийца.

Цхьан дийнахьеи буси шин отряд бӀу гулбир Владикавказски Грозненски районашка. Царна дӀавараьлар дукхача станични гарнизоний личный состав. Операцена юкъе баькха кӀайгвардейски бӀу наьха санна бонкха бар — 15 эзар бӀухо.

Керттера тохаш йола хӀама кӀайгвардейски эскара нах бала ца тигича Наьсар-Кертена, Экажкъонгий-Юрта СурхотӀа духьала тоха лаьрхӀа яр.

Цхьа до даьннечул тӀехьагӀа Владикавказски отрядо, Іалаьмате бокхха бӀу шийна а болаш, хьалхаьнна йодаш броневик а йолаш, артбатарееи бронепоездеи деш гӀо а долаш, наступлени йолайир Наьсар-Кертена. Покхий топаш чуттаи йолаьй цар юрте Атаке чухьийлхаб гӀашлой, хьалха броневик а йолаш. Дорха духьале яьй гӀалгӀаша.

ТӀа-тӀа бикъуш дӀахо бодар тӀом. Ди дельъийга эхачалехьа броневик йохайир. Новкъостала Аьлтий-Юртара, Дошлакъий-Юртара тӀаахаьлар отрядаш, шоаш хьакхоачашехьа а наьсаркорт-хошта уллув дӀаувттар уж моастагӀчоа духьала тӀом бе. Юрт лорбеш хиннараш шоаш болабелар сарале моастагӀчоа духьала атта е, хӀаьта анхарна новкъостала баьхкача Экажкъонгий-Юртарчеи СурхотӀарчеи наха оагӀонашцара хӀама тохар цунна.

Кэгера дена керте кхаччална герзах тоабенна хиннача кӀайгвардейцаша тӀалаьллача боккхача низа духьала лоаттабаларал совгӀа, гӀалгӀаша сарале юхе тӀехьашка кхайсар уж, кхыметтел шоай юкъханцарча лоазонел а тӀех боахаш. Дуккха артиллерийски гера тӀадолаш хиннача бронепоездо кӀалхара лькхар моастагӀчун йоккха отряд хӀалак хулачара.

Ишта повстанцаш биззв толам а болаш чакхдаьлар тӀом болабенна хьалхара ди. Цхьабакъда, дӀахорча деношка даьржача керттерчун юхьиг мара яцар из.

Юххьанца нийсачул тӀехьагӀа гӀаь-метта баькхача деникинцаша шоллагӀча дийнахьа кӀирвъаь Наьсар-Кертене чутта йолайир йоккхий топаш. Духьале ярах бала пайда боацилга гуш хиннача повстанцаша дӀакхайкадир деникинцаша лхар де шоаш кийча хилар. Дош тешаме хилийтар духьа шин сахьат дадалехьа нах кара бохкилга дӀадихар деникинцаши. Уж дӀабелап царга. Цхьабакъда, моастагӀчо тийшача балхагӀа пов станцаш Іеха а баь, Экажкъонгий-Юрта тӀаберзабир ший низ.

Из дага доаш бахьгӀа Экажкъонгий-Юртара нах тӀемана майра духьала эттар. Шоашта новкъостала баькхарий гӀонца бӀарччача дийна хаа турпалаш санна духьала лаьттар уж моастагӀчун регулярни эскара.

Лоамашта юкъе уллача ГӀалашкара йоагӀача гӀалгӀай отрядоца цхьана Экажкъонгий-Юрта новкъостал де ера И. Ф. Гикалов А. Ф. Носови керте вола арсий цӀезскархой группа я.

Белггала, тӀема денал доккха дар повстанций. ТӀом болабеннача шоллагӀча дийнахьа деникинцаш юрта чухьийлхача хана, хӀара цӀа тӀемала дакха дийзар цар. И. Добриева цӀеношка бӀийле а лаьца тӀом беш деналч къонахчали гойтад Г. Мутаиева, И. Яндиева, кхычар Дов чакхдоалиш. ТӀерадяхь, йаккха и лаьгӀ на йолийташ йоккхий топаш чуйнйттачул тӀехьагӀа мара вӀаштӀехьдаьннадац деникиний из цӀачӀоагӀале аккха.

Цу хана цӀий мехкалеи тӀом лаьттаб моастагӀчунца СурхотӀа, юрта йистошка гӀолла. Цуина Пестеровскегаьнра Алхастенеи тӀахехкаяр инарал Колесниковн полковник Фирсови керте лаьтта Грозненски отряда шин колонна.

МоастагӀчун бӀуи дукхалген герза дикалген диллачи дуккхаьза тӀех болча низагӀа юрта йисте шоаш лийна хиина кӀийлеэаш йита а йита тӀехьашка бовлийзо оаьшнабац СурхотӀара нах. Юрта юкъе баьлар тӀом Кег Іоттабилла йола лаьттан чӀегилг йитанар юртхоша лора на еш патрънаш кхоачаенначул тӀехьагӀа, беттара яьхо шалташ йолаш духьала уттар уж гоамача моастагӀчоа. «Дорхбенна латаш ба гӀалгӀай, — лхаш хиннад кӀайгвардейний сводка тӀа. — Пестеровскерча човнаш схьача пункте кхувла салтий товрашцеи шалташцеи човнаш яь ба».

Кхыметтел кхалнах а бераш а хиннад тӀем тӀа хьнаре дакъа лоацаш. А. И. Миколна, 1919 шера деникински бандашта духьала хиннача восстанешка Нохч-ГӀалгӀайчен кхалнаха лоархӀаме дакъа лаьца хилар белгал а довккхаш. цу шера «Правда» газета тӀа яздаьд: «ТӀом бе, шеше хьалха вала гӀерташ ба уж, моастагӀчун топий цхорчашта юкъе гӀолла тӀаккхуь цар патронаш, човнаш схь, боарам боацаш йоккхача шоай турпаленца, деганш ураэтта хиларца бӀухой дена упраеттаду. цар энтузиазми тӀема низан алсам а боахаш...».

Цу гӀулакха кхы эсалагӀа яоар хӀанз вай ювнаш йола восстани а. ТӀом чакх а баьнна, нига бовбаь повстанцаш лархӀа Іохайча гучаларгла, боабаьчарех хӀара ворхӀлагӀа лр кхалсаг, кӀаьнк е йииг хилар.

Экажкъонгий - Юртарчеи СурхотӀарен 200 совгӀа саг тӀера ваьлар, цу даькъе вийна 165 саг а волаш. Цхьабакъда, ужжал нах боабарах и чакхбалацар повстанцаш тӀера бала. ТӀом секачул тӀехьагӀа сигале сийрда лькхар еттача цӀераша. Из дар, котбаьннарий меттала аьлча, повстанцеш кхерабар духьа «цӀе боргӀал» чухецар.

Ийс ди даькккар юрт йоахаш, иззал ха лькккар йийттача цӀерех кӀур ухаш а. Из ха чакхъяллаца «массе тайпарча хӀамаех етта вордаши гӀулакхаши», яр Экажкъонгий-Юртареи СурхотӀареи бухь билла казакий станицашкахьа ухаш. Цу хана добрарме гӀулакх леш бипашкара дӀвийнкхача цхьанкха гӀалгӀа юхе витанар царна боабаьраш е дӀабаха а, е дӀабохха а вӀаштӀехьдалийтацар...», — ахаш яздора «Правда» газето.

Тхов-кӀийленаьх шоаш дай болаш мел долча хӀамахи баьнна Экажкъонгий-Юртареи СурхотӀареи нах ГӀалгӀайчен юрташка гӀолла дӀабекъабелар. Цхьабакъда, байхачеи бохабьчеи наьхаца эрригача лоакъалленна ІотӀакхийттар хӀара дениа иттаьш и бӀаьш а болча наьха сеноаш дӀакхухьаш хиина хоьера яха лаьар. ХӀаьта лорашкахьара новкъостал хинналаш, хӀаьн аьлча, ерригача ГӀалгӀайчене цхьаьна мара ноаца. Советски Іаьдало 1919 шера Наьсар-Керте хьалъяь хиина больницеи амбулатории тӀом болабенача хьалхарча дийнахьеи а йохаьяр...

ГӀалгӀашкахьарча пахьегамхой нючьски восстани, цӀийна дае а, бокхха лоархӀаме хинний. Классови майн долашя кӀайгвардеицашта лухьала санна, ишта «шоай» гӀалгӀай контрреволюционерашта — эпсараштен инаралаштен духьала еррапы хиннай из. Цо гӀо даьд латаш барий классови сакхетам лакхбара, цигтача, Нохчийчени ГӀалгӀайчени лоамашка, хиина цӀезскархой, Къулбаседа Кавказе лахача дерригача халкъий а эгара хьалха арсий халкъа а винолий группаш Тийрэа йисте деникински бӀуна духьала лоаттабеча къовсамашка юкъеяхийтара.

Духхьал цу хана сонаьу И. Ф. Гикалоси А. Ф. Носовен Нохчашкахьарен ГӀалгӀашкахьареи цӀезскархой ГуржегӀа дӀаухийтилга, къахьегача лоаман наха деникинцашта духьала лоаттабеча къовсаме царна лиэза новкъостал дара интернациональни партизански отряд вӀашагӀйоллай духьа уккала совца лоархӀ цар, хӀаьта из Іалаьмате бокхача лоархӀаме дар дӀахорча событешта.

Восстане лоархӀам кхы сенах латтар аьлча, из латтар, из эшальчул тӀехьагӀа деникиний наступлене керттерча лостамашка — Деникина шеьльачох, хӀара бӀухо гучахьа хиннача Московски Астраханскии лостамашка царна геттара чӀоагӀа эшаш хиина тоъал дукха низаш гӀалгӀашкахьа лоатталанза на болаш уж хиина хиларах а.

Москвана наступлени еш дола деникински эскар халача тӀемашка юхаеттаи хиннача ЦӀе Эскара бӀухоша геттара лика кхетадора. кӀайгвардейний тоъал дукха низаш шоашта тӀадерзаьаь лоатталарна лоаман наха шоашта мел лоэкха новкъостал ду.

«Воронежская беднота» лхача газето август бетта юкъе яздаьд: «Лоаман нах бахьан долаш соахо йаьхкача хана духьала латта бийш хилар тха Къулбаседа Кавказе дукха а дукхагӀа хиннача Деникина низашта... ХӀаьта хӀанз а. бӀаьнаш дикагӀа гӀопашца кийчбаьчен Іалашбаьчен моастагӀаша массе оагӀорахьара го баь болча лоаман наха тха оагӀув хьалхонаш кераа гӀулакхаш чакхдоах, уж цхьатарра гӀулт, юха а шоай вежарий кулг кхувладу Деникина кердача низашта духьала турпаленна латаш болча вай цӀеэскархошка».

А. ВАЦУЕВ,
Нохч-ГӀалгӀай исторе, социологеи филологеи Ӏилма-тохкама института Ӏилман белхахо.

КЕРТТЕРА ИНЖЕНЕР

№ 1 йолча Наькъаш дехкача управлене коллектива, республика ерригa къахьегама коллективаш а санна, СССР хьахиина 60 шу дизара, Нохч - ГӀалгӀайчен автономе 60 шу дизара, нохчийи гӀалгӀайн халкъаш шоай ло ІомаргӀа Россена юкъелаха 200 шу дизара къахьегама совгӀаташца лакъаяха кийчлуш я.

Дахача шера план дерригача керттерча хьокхамашта тӀехьхьаланьлвй, дика дӀадоладьд пятилетка шоллагӀа шу а.

Цу чу болх беш болча наьха дукхалга диллача, йоккха яц из коллектива, амма тайп-тайпарча къамех бола нах дукха хилара, болх беш болча наьха лынначи ханашка, цар профессешка диллача чӀоагӀа теркам гӀоозаш я. Управлене кулгалхой шоаш а дукхача къамех бола нах ба. Начальник — нохчи Альтемиров Гримсолт Докуевич, керттера инженер - гӀалгӀа Кодзоев Умалта Юсап, парткома секретарь — грек Аленсанов Савва Николаевич, профсоюзни комитета председатель — эрсе Шуваева Галина Александровна. Дукхача отделашта, службашта, участкашта керте латтараш а ишта тайп - тайпарча къамех бола нах ба.

Дега тоам беш а цуний цхьан чоалхоне а гӀулакх да цу тайпарча коллектива кулгалхоех цаӀ хилар. Тайп-тайпара а укхазарча наьха обычеш, традицеш, оамалаш, белам латтараш. Царех хӀоранена къамаьл де ха деза, бахьан довцаш новкъа хургдола хӀама ала йиш яц. эшшача новкъостал де кийча хила веза, гӀо де деза довккаш дола соцдараш дӀадаха.

— Керттердир а, сона хетачох, — йоах Ю. У. Кодзоева, — наха бала беззача бесса кхетам балар, царна шоай предприяти езар, коллектива сий дар, цул гӀулакхех бола бехктокхам кхетабеш хилар, хьинаре болх бе гӀертар санна дола дика дараш. дерригача къамашта хьаштдолаш дараш довийтар.

Де атта долаш хӀама дац из. Из кхета а деш, хӀара ше луш йола боахама гӀулакхий хьакъехьара указани духхьала балхах лаьца хинна ца Іеш, кхетам балара функци кхоачаш еш а хилийта гӀерт Умалта Юсап. Шийи декхар лерхӀ цо гонахьарча наьха во оамалаш дӀахар, нийса йоачача уйлаш тӀара уж бовлар, профессионально а духовно а дегӀахa гӀо дар. Ше аргӀаи задани луш дӀакхетаву цо саг из кхоачашъяр предприятена хинна ца Іеш, вай мехка а цу сага шийна лоархӀаме хиларах. Ишта хила гӀо ду коммуниста новкъоста Кодзоевна из дукхача шерашка пропагандист хилара. Пропагандистски балха ствя инженерни балхачул йоккха гӀо я цун.

Занятешка теоретически материал айхха юва цо коллектива хьалхашка латтача практически декхарашца е кхыметтел къаьст - къаьстача новкъосташта тӀалаттача гӀулакхашцеи декхарашцеи.

Производства эффективностен балха дикален хьакъехьарча аргӀаи занятена кийчлуш, цо могадир ший кружока ладугӀарашта наькъаш дахкара балхашта анализ яр. Из бахьан долаш чуловцам кӀоарга болаш дар занятеэ хинна къамаьлаш. Къамаьлаш даьраша факташ а кхуйлаш дувцар йотташ латташ машинаша дукха ханаш йоалаш хиларах. Асфальт кхухь кхыча дукхача предприятеши кхухьача заводера, цудухьа из ба яха ча машиний йоттаи латташ дукха ха йоха еаш хулар.

— Цхьа хӀама дагадехад сона, — йоахар керттерча инженера, — шоай низаца, шоай асфальта бетонни завод хьалъе. Бакъда, из атта хургдац, амма вай хьийга яьа а дӀадихар а доаргдоацаш хӀама хургда цунах. Машиний латта еарзаш заводе, долче, болх сиха лоларьба наькьаш дехкача а тоаде ча а.

— Нийса даӀ — чӀоагӀа хьаллацар наха из дош. СеаоаргӀа хьальиь дарида вай из.

ХӀаьта массане а дакъа лоацарида вай из хьакъехьа предложени йир Умалта Юсапа — хӀаьта из вай [illegible]

[illegible]

ПроектагӀа лаьрхӀа дар заводо сменагӀа 200 тонни асфальто бетон яла еза аьнна, хӀаьта практически цо лора 300 тоннаьга кхоачаш. Укхаза а бокхача лоархӀаме хилар керттера инженер цу гӀулакхи оарцагӀвалар.

Дахача шера болх бе йолаенная завода хьалхара аргӀа, хӀана болх бе йолалуш я цуи шоллагӀа аргӀа. Цунна чудоагӀа битумни кӀоагаш хьаделга, гонахьа карт сталгаьнаши эзаши догӀилга, гӀонна йола помещенеш хьалъяр, завод тоаярца дувзадена кхы балхаш. Ха бокъонца йоахлушиеьа йолалуш йола сезон хьатӀакхоачаш, йиза кийча хургья шоий АБЗ, тӀаккха наькъашка болх беш йолча бригадашта кхоачам болаш асфальт хургья. Лакхлургья къахьегама оасарле, сихагӀа кхоачашъергья планови заданеш.

ЛоархӀаме да, саг, моллагӀа пост шийга яле а, ше деш дола гӀулакх творчески деш, шийх производства да лоархӀаш, болх дӀахо толбара нькъаш лехаш а уж кораоагӀаш а хилар. Ишта хургболаш болхлоита кхетом лу керттерча инженера Кодзоева.

— Умалта Юсапах оаха лерхӀ кулгалхо, администраце пикал лийрхӀа ца Іеш, дика хьехамча, доцӀена хьехархо, — йоах тонара Леминков Владимира, — Цо дилла а гӀо дергда хало нийсъелча, новкъостал дергда доладаь гӀулакх чакхдаккха.

Ишта хӀама нийсделар. рационализатораш «Т 100-М» яхача бульдозера лелаш долча даьнъа модернизаци е беннача хана: хьиллуцача катокий метта цхьа каток оттае. Авторша лийрхӀачоах, цу хӀама бульдозера конструкци, цунна цу гӀулакх тоаде, цо болх беш йоккха ха йӀаькье езар.

Дукха балхаш йир механизатораша керттерча инженера кулгал а деш, хӀаьта де лаьрхӀа хиннар кхоачаш а дир.

Цу тайпара тоаьй массехк бульдозер. хӀаьта цу гӀулакхо еина экономи дукхха эзараш сомий маьха а яр. Дуккхача кхыча предприятешка а санна, ДСУ-1 а я НОТ-а юххьанцара организаци, рационализатораши изобретателаши ба. Хьаьй цу организацей болха координаци яра йола совет. Цунна керте латт Ю. У. Кодзоев.

— Совета юкъе ба рационализатораш шоаш а инженерно - технически болхлой а, — дувц новкъоста Кодзоева. — Совето гӀо ду новаторашта шоай болх бе. Цхьаннe а мичий цар кхоачам боллаш керта чуена идейна нийса инженерни расчеташи чертежа ця яра, цунна технически обоснованы яра эша образовани. Совето гӀо ду цу тайпарча новкъосташта, хӀаьта цунах пайда а боал. Цхьа цхьан участка, гӀаккха покхлахьа эргайоахаш тоаш производства технологи, аттача бовкъ наьха къахьегам, тӀаккха из оасаргӀа а безамегӀа а хул.

Ю. У. Кодзоевца цхьана дукхха балхаш дир экскаваторщика Куденко Василе, мотористa Абдулвагапов Мехьте, механизатора Магамадиев Иаса, кхыбараша, массаьар ча автопогрузчикаша инертни материалаш Іойлахаргйола оборудовани оттаяра. Дагабийлар, тохкамаш дир, цӀаньха а цӀаьха а расчеташ йир, хӀаьта тӀехьара а дагалаьттар кхоачаш а дир. Автопогрузчиках авторазгрузчик хилар. Хьежар цо болх мишта бу, тӀаккха гучаделар вӀалла дига а цо хиначa беса дика беш хилар. 5 — 10 минута йоасаь кердача механизмо инертни мухь тӀаьела борташ дола автомашина, 10 — 15 минута йоасаь машинахьа платформа.

Дукха лаьц Ю. У. Кодзоева лаьрхӀа йола периодически изданеш, зув инженерни уйлай кердадараш, технически хувцамаш. [illegible]

[illegible]

А. КУИМОВ

Машара тӀехьарча къовсама хетадаь плакат

«Йайна машар деза, чӀоагӀа машар. Из — вай арахьарча политика керттера лард».

Леонид Ильич Брежнева уж дешаш за «Машара программа» делаш из яхача московски художника О. Маслякова диллача плаката тӀа яздаь. Ший тайпара хоза а дика а КПСС-ен Советски пачхьалкхен машар безара арахьарча политика [illegible] «Плакат машара, итераmaления, цхьана гӀулакхаш леладара, тӀехьарча къовсаме [illegible] Дунен [illegible] юкъерча конкурсе хьалхара преми еннай. Цун итогаш Москве хьа[illegible].

Хьалхара преми а луш белгал[illegible] «Машар — массане а дӀаране а гӀулакх» [illegible] польски мастера Р. Соха плакат а. ШоллагӀа премеш еннай Куан Кич Фт (Вьетнам), М. Авазкумова, О. Волкова, П. Феника (Берригаш Советски Союзера), Б. Батбилэга (Монголи).

КхоалагӀа преми [illegible] юкъе — Болгаре, ГДР, Монголе, Румыне, Финлянде, Чехословаки [illegible] Хоастадеш премеш еннай Австрерча, Венгрерча, КНДР-ерча, Куберча, Мексикерча, СССР-ерча художникашта.

— Цу тайпара [illegible] хьажар [illegible] — аьлар Дунен халкъашта юкъерча конкурса жюре председатель, СССР халка художника Н. Пономарева. — Цун аьха дар дуццача [illegible] прогрессивни мастерий а художника бола безача дукхача наьха а [illegible] гергга мехкара 3,7 эзар совгӀа болх кхьачар Москве.

Ерриге произведенеш [illegible] йолаш кхъвь я — искусства метта [illegible] машарги [illegible] юкъера [illegible] америкаски империализм [illegible] гӀерташ хилар.

ДикагӀйола плакаташ дукха [illegible] йолаш арахецаргйолаш да.

СУРТАШ ТӀА:
1. «Машара программа делаш» яхача плаката репродукци — хьалхара преми. Автор — О. Масляков. (СССР).
2. «Машар — массане а дӀаране а гӀулакх» яхача плаката репродукци — хьалхара преми. Автор — Р. Соха (ПНР).
3. «Йаэрия Іоададаж дӀаяххаь» яхача плаката репродукци — шоллагӀа преми. Авторош — М. Авазкумова, О. Волкова (СССР).

ТАСС фотохроника

Цхьайттаьлагӏча пятилетка мулаш

БАМ: тӀехдаьнна халача хьалашкара магистраль

3200 километр бӀаьха Байкало - Амурски магистраль биллара балхаш геттара сихденнаэ. хӀаьта из юкътела болалуш ба ше хьабарга пайдехьлъихено дӀаяхийта средстваш. Эксплуатаци е йолайича дена БАМа тайп-тайпарча участкашка гӀолла дӀаюаа кхихьад 11 миллион тонн совгӀа мовхьаш, дӀахо вистав ах миллион совгӀа пассажир.

Байкало - Амурски магистраль санна йоккха а дукха мах болаш а йола предприяти хьалъе йолаш, кхоъ дер пайдехьдено де лийрхӀа [illegible]

[illegible]

дарча гӀорах «маьлхира яха я» бйл баха — сег юкъегӀоргарах хиина дӀаммига температури хувцамаш а цу минута холуш а из.

Нигахьи санна моттигерча лаьттах йоалла гӀор дӀалла яшаш еце, из ила йини ди магистрали чакхбоалача инйслуча лоаман довнъех. Сейсмичность лаккха йолча зоне ди уж Цара, лакь чанхбаькха хала да Мьоала. Къулбаседа-Муйски дукъах чакхйоаккхаш тол мехкa эгара дӀаьхагӀа йола 15,7 километр йола тоннель.

[illegible]

йола электростанцеи, Пермски, Хорсски дахчин дӀамашъеча комбинатина лоаттаду сборни цӀенош, и. кх. дӀ.

ИтталагӀча пятилеткe чул шоана лаьхлургбе цхьайттаьлагӀча пятилетке БАМе дечаа бадвн боарам, хӀаьта бола-лой шоаш хиннарац бусаре ба — 130 эзар саг. Из де йиш хулий лаьттаииерчеи мовхьаш ГӀадемарeи Іодаке-реи белхашта, рельсаш шпалийн решеткашта сборни ира, монтаж ира лакха механизаци яра (100 процентага кхоачашц).

[illegible]

Тихан БАМ — [illegible]

Игорь РОВАНОВ,
Главбамстрой керттера инженер

(АПН)

КХОМБАРА РЕЖИМ ЧӀОАГӀЪЕ ЕЗА

Халкъа депутатий Ленински районии Совета исполкома эргӀаи заседание дийцар «Нохч - ГӀалгӀай Ӏилмаи материалий производстцени объединение КСМ-2 доагорп энергетически бийда дем ресурсаш кхоаргаа тӀаберзабаь бу болх вӀаштӀехьбовхарахи из дӀахо тоибара де ашарехь дола доц. Цу хьанехьи хоам бир комбинати кертерча инженера И. А. Хоцийтье. Цо белгалдьякхар, укх тӀехьарча хана экономно режим чӀоагӀъяра шоай коллективе цхьадола гӀулакхаш чакхдаьккха, цу даькъе шоай балха тӀа иий случа халонех, дизда дизарех дийцар.

Цул тӀехьагӀа къамаьлаш даьккха исполкома членаши И. М. Попова, В. И. Киреева [illegible]

[illegible]

Тхога язду

КЕРДАЧА ДОАЗОНАШКА

Шеча уголоне хьокхамий улга юхе хьалтехя йоаллача «Молния» гонахьа гулбелар Надтеречни района «Калаусский» совхоза шурий ферма хьайбаш леладераш. Покхагiйолча доярна Дзаитаева Жайрана пятилетка хьалхарча шера хIара кховбача Iаттагара массарел дукхагIа — 3018 килограмм шура лькхарах хоам беш яр из.

Жайран цу коталонца дет тIара дакъхьала кийцар къонача доаркаша.

Кхыча доаркашта кхъе балха геттара тIера хиларца белгала я Жайран. Ферме йоаггIаше а шийца лхь леладеча Абубакарова Небе а кхычар а хьалхарча дийнахьа мел шура лькхай хар дукха хьокхамий улга тIа йода из. Небее дукхагIа шура лькхха хилча ше мичахьа гIалат льинай ха гIерт.

Балха хьечa хьож хIара Iаттага, из ферме, ялалехьа божа Iуша хьаьцика диллa довкъар мел дика дуъ. ТIокхя доахан детта йоалу.

Ший болх бахьчул тIехьа гIа, йоккхагIа йола доярка хиларих дарра, хьож ахычар шоай декхараш мишта кхоачашду. ГIалат далийта мотгиг нийсъелча из дIадаккха декхарийла бу хьайбаш леладераш. Иштта хIара дийнахьа.

Дика хьокхамаш гойташ къахьег цо укх шера а. ХIара кховбача Iаттагара дийнахьен буси йоаккха шура соахьа укх хаина йоаккхаш хинна дукхагIа я. Социалистически яхье цул дукха тIехьа ца буcаш хьабоагIа цуина цхьана болх бу доркаш Абубакарова Небе а, Добчиева Шема а, Исмаилова Роза а.

Дика къахьегамхо санна «Калаусский» совхоле метел районе а йоалаш я Жайран. Цо хьайнала беча балха боагIа мах бийб иртел правительствас. Дзаигаевага синайн «Знак Почета», Къахьегама Сийлен III степена орденаш, Ленински юбилейни медаль, ялхазза белгаллыя ях хиннай из «Социалистически яхье хьалхалаттар» ях хьача дикашна.

Жайран санна къахьегама тIера долаш кхуш доагIа цуи бераш а. Мар дIаваьнна чул тIехьагIа еррига дега йоахал царна дIалуш хьал кхебу цо уж. Советски общества пайдане хургболаш нах царех хилар лоаш я из. Цо дагаккхобар кхоачашхулаш латт. Пол — Адам Серноводскерча юртбоахама техникуме дешаш ва. Диндар мара алащ цуи шиш йоIах Ольгахен Маликахен. Царех йоккхагIьар навнаца цхьана болх беш я хIана.

Г. МЕДВЕДЕВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

ДIадахача шера 22 декабре кепатеха аральлар «Кхоачамбоацараш на нийслоре-м...» яхаш корта а болаш йола Назрановски трикотажни фабрика хIамаш тегача цеха начальника Б. Бекова шоай фабрике нийслуча цхьалолча гIулакхех лаьца язъь критически статьи. Цу тIа дувцар № 1 йолча цехерча бархI конвеера коллективех нхеше пачхалькхен план кхоачаш цо еш хиларах. ХIамаш тегача мотористаша хIара дийнахьа 500 сага-сахьат совгIа ха йоаю тха фабрика кулгалхой бехкагIа. ДукхагIча дакъе на нийслу хьадахьа даракъаш па хиларах, мальий, этикеташ, увзоргаш ца хиларах, хIамаш тегарий балха тIа лошаш дараш Iалашдара предприяте кулгалхоша а Iалашон отдела болхлоша а деш хIами ца хиларах.

Цу критически материала хоа а луш КПСС Назрановски райкома секретара Н. Горестова укх гайтара хьам бу редакцега:

«Кхоачамбоацараш ца нийслоре-м...» яхача критически материала тIа дувцаш дар хиннад Назрановски трикотажни фабрике. Техкачул тIехьагIа гучадаьннад 1981 шера дукха балха ха фабрике зехьа йоаль хилар, ший ханнаьха бийдали гIона йола материалаши па лоаттарах, балха тIахьожам ца лоитта бараx.

Производственни болх тоабара, дIахо а трикотажни фабрика перспективаш дегIаккхулара доле дош дувца оттадьад КПСС райкома бюро заседане укх шера февраль бутт боалехьа.

Болхлой къахьегам вIашгIехьбоаккхача нийслуш дола кхоачамбоацараш дIадахара тIаерзаль йола мероприятеш белгала а яьха чакхйоахаш и хIамо трикотажни фабрике.

Критически корреспонденце тIа дийца кхоачамбоацараш дIадоахилла цIензаштта хьа а дехаш бехи бьаб трикотажни фабрика кулгалхоштен партийни организацеян.

Кагиркой хьехамча, дика ноавкъости ший балха лакха говзал йола гIорваьнна мастери хиларца цIи хела ва «Терек» яхача мебельнохьун хIамаш еча Нохч-ГIалгIай производственни объединене Ермоловски филиале дукхача шерашка электросварщикалла болх беш вола Дадаев Ахьмад.

СУРТА ТIА: Дадаев Ахьмад.

Я. ЦУЕВА сурт хьа.

Хьалхалаттарех цаI

Пятилетка шоллагIча шера хьалхарчи делошке а «Красный молот» завода цехашта юкъе хьалхара моттиг лаьцар цхьоалагIчен пхелагIчен цехий болхлоша. Уж шаккхе а заводе йоккхагIчеи доархIамегIен йолчарех я. ЦхьоалагIча цехе чони болати лоаладу, царех шоай завода а мехка кхыча заводашта дIалхьийта тайп-тайпара боарам бола металлически формаш кийч а еш.

— Тха продукци «хоавч тхоай цехашка меттел Баку, Новочеркасске, Барнаулехычахьа, — йоах цеха парийни организаце секретара Грейман Василий Ивановича. — Шоай ноавкъосташта а арахьарча предприятей коллективашта а хьалхашка цiий бала ца безаш шоай продукци хьое гIерт тха болхлой Укх тIехьарча йIаьххача хана цхьа рекламаци еназ тхога. Оаха хьаль криношипаш противовесаш кхыраш хоаттай а дика дIаэнаш а я. ХIаьта тха заводе нагахьа нех лu тхогара продукци ца кховчаш. Тха толамах а тха продукце дикалах а тиша дукха хIама да кхыча цехий коллективай. На дика нхеталеш къахьег тха болхлоша.

ДIадаха шу ханал хьалха чакхдаьнихар цеха болхлоша Планал совгIа 7 тонн чон лоаладир. 23 эзар сома мах бола товарни продукци арахийцар. Цехо беча балхата диллача алхха плиш кхоачашйича а донкха хIама да Эггара халагIен бехитонха мен болх ба цар бер.

Махкен республикен юбилейнта хетаьча социалистически яхьа хьалхарча этапе пехашта юкъе нотъяьлар цу цеха коллектив. Цун сийна завода ков цIе байрахк урагIъахийтар.

Кхаь этапа йийкъа я тха заводе юбилей шта хетаяь яхь, — йоах Василий Ивановича — Хьалхарча этапе тхоаш котдовлар дIа ца хеца гIерт тхо. тIехьа тIайоагIача этапашка'а.

Укх кердача шера хьалхара бутт а толамца чакхбьаькхаб тха болхлоша. заданел совгIа продукци арахийцай. Ка йоалаш оаха къахьегара тха аьтув боал коммунисташ хьинаре къаьхегаш, шоашкара кхычарна хьокхам телаш, нах лхье оарцагIйоахаш хиларах. ХIаьта тха цехерча пахах хIара виъгагIпар коммуниет ва Царех къаьстта белгалбаха лоп сона цехе массаза дикадар, кердадар, социалистически яхь — из деррига а дIадоладара хьалха латта а шоаш халдаза толамаш доахаш хьабоагIа а партe членаш. Уж ба формовщик Беляков Анатолий Андреевич, сварщик Гутсукумов Заур Асхабович, плавильщик Бавин Александр Николаевич, стерженщица Евстратова Таисия Ивановна, кхыбараш.

Укхаза нийса хургдацар коммунистана санна хьинаре къаьхегаш хьабоагIа нарте бовца болхлой хьоаха ца бича. Уж ба коммунистически къахьегама ударникаш обрубщикаш Килоев Бахьауддин, Селимов Бек-Хин, печник Пугоев Ювназ, плавильщик Смолин Сергей Юрьевич, кхыбараш.

Цехерча участкашка дилла лхье хьалха латташ хьайоагIа коммунистана мастераша Калиганов Николай Михайлович Антилогов Владимир Филиппович керте латта стерженевоии обрубнии отделенеш, хIаьта ишта Бакланов Валентин Сергеевича, Давыдов Леонид Васильевича кулгалдеш йола болат лоаладерийн залившикийн бригадаш.

ДIахо йодача хана а шоаш даьха толамаш кхы лаьл ца до нийташ болх бе лерхIаш хиларах дувц Василий Ивановича. Бакъда, йоах цо дIахо дувцаш, снабженецна дикка юхауна тхо. Масала, Украинерн, городера Макеевкера кхухь тхона металл. Из массаза а хилац тхона ма эшшара йолча марьох. Из лшача марка тIа доаккхаш къахьега, электрически энерги а балха ха а дIаэхийта езаш хул. ХIаьта из деррига а цу сахьате продукци хьаяра тIадерзаде йиш ма ярий тха, иштахьа санна металл ма йоагIача марках даларе. Доалдаь болаг е чоп чудоттара эша гIум кхухь тхона Миллеровера. Из а массаза цийй ханнахьа яьхаш.

ХIаьта тахан а тIехьа латт тха дIалхийта киичьль продукци из чуйоллара эша яьнкаш е арданхаши рейнаши ца хилор бахьан долаш. ТIаккха, цу тайпара, продукци арахецара а из маьхала якхара а духьаленаш уиг, вешта аьлча, хьадеча хIамы па тхо юхаувла бахьанаш да уж, — йоах Василий Ивановича.

Бакъда, моллагIа халонаш дуxьала уйттас а, шоай бехкагIа социалистически яхье тIехьабиса дагабац цеха болхлой, шоаш дIа ма доладарра пятилетка шоллагIа шу в толаме чакхдаккха лерхI цар.

Ю. ЧАХКИЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

Доазол дехьара

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

ЙОВЗАШ ХИЛАЛАШ: «АГАРД»

«Агард», «Баболна», «Байя», «Нерис», «Мезефолпа», «Мезёхегеш» — венгерски башха совгIа-эшашагIа доацача бIаь тиъаь итт пехозах дукхьала уж ялх мара ли комбинаташ оалаш. Со хинпаь царех цхьан боахаме — Будапешти шоалкъе итт километр гаьнача агрогородке Агарде. Боахим бовзийтар сона укхаза болх беш йола бараигта шу долча, дигадоххарегIа аьлча, дукхаза вай мехка а хиина йолча комбината директора заместитела Мария Сабос.

Пхиитта эзар гектар я «Агарда» доалехьа. ХIаьта наьда нийбу цунах цхьа ти ца йовеш. Боахиме кхеча культураштa юкъе — хьажкIаш (6000 гектар), кIа (1000), люцерна (1000), генараш (800), шекар доаккха свекла (400 гектар)... ХIаьта уллув яда комсий бешамаш — 14 тони чупхь укхаза цхьан гектара тIара. Гойтар сона Мария Сабос шер-шера башха совгIа эшашагIа доацаш ялх эзар тони дулх, дукхагIча даькъе хьанхий дулх, луш йола хьойбаш леладу комплекс.

Кхаь шурий фермах цхьане чу ба голландски фух бола 800 етт, са къамаьл хилар инженерца 31 шу даьннача Венцель Падаца. Укхаза болх беш ва из 1973 шера дена. Гёделе лькхай цо юртбоахама институт. ХIара Iаттагара юкъера лаьрхIача плх-плх эзар литр шура йоакх укхаза шера. Къахьегама дикача хьалаша, лакхача алапе, чуIе моттиг луш хилара, шийна цIенош хьалде йоал йоацаш кредит а телаш гIо деш хилара цу деррига тIаувa Агардана когирхой аьлар сога Венцела. ХIаьта укхаза болх беча 2600 сага юкъе кхоалагIа дакъа ба катирхой. вIезига бац лакхера а юкъера а образовани йола специалисташ, квалифицированни болхлой.

Агарда лу шитта шера 15 миллион фуъ, довкхал а деш дIахо дувц Мария Сабос. Цо аьнна хайра сона, 22 шу хьалха укхаза массехк госхоа вIашагIкхийтта хилар. хIана бола боахам а хулаш Цар хьаьча комбикормови заводо, «Агардо» ше Iалаш ца Iеш, хьаккхарчашта, жена, кроликашта, оалхазашта йола ши бIаь совгIа тайпарча доакъарий смесех латта ший продукци еррига Венгре кхо бIаь адресаш дIакхухьиит. Укхаза болх беш а Iилман лаборатори, цуи специалисташа рекомендацеш тел республика боахамашта Цхьаькха хIамания а терием тIалостабир са Марие: доакъара рецептура советски ЭВМ гIоьца уйттаю.

Комбината система чуйоагIа иштта «Агрокомплекс» — хьайбай фермашта йола конструкцеш арахеца завод. Башха совгIа - эшашагIа йоаваш шоалткъа хьанхий ферма яхьийтай Агарда Венгре тайп - тайпарча госхозашта, цул совгIа, кховаткъе итт доазол дехьа, цу дакъе бархI Советски Союза.

Заводо хьаду агрогородилге бохархошта хьалде аттахургдолча конструкцеш дола цIенош, гIо ду шо-шоашта цIенош деш боахкараштa. Эца боаггIача бесса найда нийбу материалех, кертахдоах Марие. ШоIхаш дIакхувсаш, доагора найда нийбу: цхьа шу совгIа ха хьалха комбинате монтаж нь я тайп-тайпарча юхе юсача хIаманна — кхишкарча, комсий бешамашарча, хIаьта иштта заводерча а — болх беш йола австрийски автоматически йоахала установка Юхейисай дахчан гударгаш — уж дIайохийт централни усадьба хозъеча, тоаеча. ХIаьта деррига а ший тайпара дах да — дахчан скульптура йле а е цхьа ший тайпара дола «пхьидий цIалг» дале а, гIум чу лоаттаерг, клумби.

Йоакха машенин парк я комбината — венгерски тракторaш, ФРГ комбайнаш, ГДР грузовикаш, дукха советски техника.

Ший «Лада» тIа а хоавьсий а деш еррига агрогородилга го баккхийтар сога Мария Сабос. ХIана а дага латт сона Агард ший хозе цIенош, дика тоабенна болх, гIулакх дола нах а тIехьа

Татьяна АВЕРЧЕНКО,
АПН спец. корр.
Будапешт—Москва.

ФРГ. Чхонкараш, бIаргех хий ухийта газ чуйола гранаташ етташ экхальй йоккхача полицейски наридаша итт эзар саг юкъеволаш Франкфурт-на-Майне хиина тIема духьалара демонстраци (сурта тIа). Цига дакъа ловцаш хинараша дIадийхад городской аэродроме США ВВС-а лаьраIа самолеташ хьалгIуттаран Iохувшаран бола керда никъ ца буллаш сацабайтилга.

АП — ТАСС телесурт.

ЦРУ кулг

Польшера еха дIаьнна антисоциалистически переворот кийчъеш хиний Малхбузен шпионско - диверсионни службаш. Цу гIуланна юкъе США ЦРУ малагIа дакъа лаьцар дувц хIана наха дайзача «Бундеснахрихтендинст» (БНД) яхача малхбузенгермански разведка къайлагIча документашен хьалха НАТО штаб - квартира политически болхло хинача Урзель Лоренценаси.

Европейски кепа йоазон тIа арадаьначa БНД къайлагIча документаша тешал ду, малхбузенгермански разведка ше Польшана духьала лелаеш йола подрывной акцеш цу балхашта юкъара кулгалоаттадеш йолча американски къайлагIча службаца — ЦРУ координаци еш а цу дакъе цуаца дагаковлаш а лелаеш хилара. Мюнхенерча (Кенигинштрассе, 5) США генеральни консульство отделех цхьаьне ЦРУ резидентура гIолла лоаттаю БНД-ич США Центральни разведывательни управлени вIашагIа информаци. Цу гIулакха ханхаанахьа веггалу ЦРУ резидентура шеф вола Уильям Лонэм федеральни разведывательни служба президентах Кинклахи БНД кхыча кулгалхоехи.

Американски малхбузенгермански диверсионни службай болх вIашагIа бувзаш йола цхьаькха звено я Мюнхенера ЦРУ эгидагIа болх беш йола империалистически керттерча диверсионни центрех цаI йола «Свободная Европа» яха радиостанци. Цунна керте латтача ЦРУ чIоагIа лакхера лоархIаш волча болхлочо Глен Уолкер Фергюсона хаддаза бувзам лоаттабу резидентаца Лонэмоца, инструктировани ю польски реакционни пазни баьччех цаI волча Зигмунд Михалевскена. ХIаьта Польшана вешаши яра цунга дезаш информационни материалаш дIа я тел.

«Свободная Европа» яхача радиостанце Польшана волча «Анализен тохкамел отделене» шпионски балхаш деш хилара тешал ду ше цу шпионски радиостанце болх беш хиннача хана Андэен Чеховича гулъьча дакъеша. Чеховича гучадаьккхад, цу отделене ПОРП а ПНР пачхьалкхен аппарата а, промышленни предприятей, транспорта, юрта бохама кулгалхой, Iилма, культура, искусства, литература, ... [illegible] командни состав дика хьалхалаттараш ... 60 эзар сагах кортоска ... хилар. ХIара карточки тIа массаза яьхеш йолча анкетни сведенеш совгIа ... [illegible]

венски филиалах: «Свободная Европа» хоаш хул Малхбоалехьара моллагIа посол, моллагIа автобус, моллагIа туристски группа еча. Радиостанце болх беш бола нах улаш ... хул венски вокзале, ... [illegible] лаьрхIача гостиницашка гIолла, ... лоаваш тIехьа лел. Агенташ ха лоаш хул деррига а — коммунистически партехи чура гIулакхаш, экономически проблемаш, культурни дахарах, аэродромехи тIема объектахи йола сведенеш кхыметтол ... [illegible]

Цу гIулакхашка валахза волча саго дегабуам ... [illegible]

Польшана дуxьалара 20 шера 70-гIа шераш ... [illegible]

«Сона йоаваш ... Польше ... [illegible]

Борис АНТОНОВ,
АПН обозреватель.

АТОМНИ ЭНЕРГЕТИКА ДЕГIАЙОАЛАЯРА НИКЪ

Чехословакерча Яловске-Богунице́ра эггара хьалхара Советски Союза ноавкъосталца хьалъяьча атомни электростанце лькхай ворхI миллиард совгIа киловатт - сахьат электроэнерги. Цо вIаштIехьдалийтар ворхI миллион тонн совгIа тайша кIор кхобе.

ЧССР-е «Темелин» яха атомни электростанци хьалъеш цхьана гIулакхаш леладара советско - чехословацни соглашенеца кулгаш яздир дукха ха йоаццаш Праге. Кхыча атомни электростанцеща нийсейча цун овсарле лакхлургйолаш ВВЭР-1000 яха ниъ реактор оттае лаьрхIад цу тIа.

— Атомни электростанцеш хьалъяр, — йоах ЧССР-а доагорен энергетикен министра Властимил Эренбергера.— Чехословакена чIоагIа лоархIаме да, хIана аьлча йовхала электростанцешта эшаш дола дикъа доакъар шозагIа да. Советски Союза опыто хьахьехад, электрически энерги лиара хьалгаш атомни электростанцеша дикагIа кхоачашдеш хилар.

Атомни энергетике чехословацко - советски цхьаьн гIуланхаш леладар дукхача хаиш лаьрхIа перспективни программа кIайле йолаш да. — дIахо дувц В. Эренбергера. Цо еккъу шин этапах: хьалхара цо — 1990 шерага кхаччалц, шоллагIа цо — наьара 6Iаьнера чакхъялаца. Цу программа тIа лаьрхIад ЧССР-е масеехк керда АЭС хьалъе «В-2» Яловске Богуннице «Дукованы», «Мохоще», «Темелин», цар тIа оттаерыя ВВЭР — 440 яхен ВВЭР-1000 яхен 12 реактор. 1985 шера АЭС-а дуръел республике мел йоаккхача электроэнергех 18—20 процент. Еррига атомни станцей ниъ цхьана лаьрхIача 1990 шера 7200 мегаватт хургба, 2000 шу да... ... еррига атомни электростанцей нна 75—80 эзар мегаватт эша кхоачабе лаьрхIад.

Чехословаке атомни электростанцешта хьалъяр атомни энергетика деталийна араа советско - чехословацни цхьана гIуланхи леладара программа цхьа дакъа мара дац.

— ... [illegible] ... Чехословаке парти правительстваш решенийца хьаьйба Советски Союза норманаштасца атомни электростанцешта техническое оборудовани ... материальни технически ... нир. Цох пайда оарцба ЧССР-е меттел, СЭВ-е лакха доацаш дерра хьаьча мехкашка а Кхьастта Н... [illegible]

В. И. Ленина цIерагIча йолча «Шкода» яхача объединене реактораш ю цех льй, хIаьта Остравера «Витковице» яхача металлургически комбинате парогенератораши компенсатораши арахеца цех льй. Цу деррига а лаштIехьдоалийт ВВЭР-400 яхача атомни реактораштa керттера агрегаташ арахеца.

1990 шерага кхачалехьа ЧССР-е хьаергья ЧССР-е ВНР-е, ГДР-е ПНР-е хьалъеча атомни электростанцешта лаьрхIа ВВЭР-400 яхача тайпара реакторий 18 комплект. 1987 шу чакхдаьлча ВВЭР-1000 яхача тайпара реактораш ерьл.

— Атомни энергетика дегIаяра программа кхоачаш а еш, — аьлар министра Э. Саула, — дукха дешаш къоастаде дийлар тха. Материальни бала ярах тоьам бацар, тIех нийса технологически параметраш йола оборудовани арахеца хоиш бола болхлойн специалисташи кийчбе безар, иштта, кийчбе безар инженераш, конструктораш. Советски опытoл цхьана гIулакхаш леладарол доккха ноавкъостал дир уж дешхараш кхоачашдара. Шин мехка специалистий консультацеш, цхьайола проблемаш тохкаш цхьана болх бар, чехословацке предприятешка советски специалистай массаза а хилар, атомни электростанцешта оборудовани арахецаш уж дакъа лоацаш хилар — уж я ЧССР-а атомни энергетика дегIаяра царген правительствас отадаь декхараш кхоачашдайташ йола цхьана гIулакхаш леладара тешаме форманаш.

Чехословаке меттел СЭВ-а кхача мехкашка доакъашхошта а рагIа болаш ... [illegible] ... атомни электростанцешта ... интернациональни бригадаш ... [illegible]

Чехословаке атомни энергетика ... [illegible] ... СЭВ-е ...

МОИСЕЕНКО Николай,
АПН соб. корр.

Прага.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ХАОТТАМИ ДIАЙИЙНА ХIАМАШИ

Гурахьа дIадийна алатие хьувкъам уж Iаьгара далара хьалло тийша хул. ХIаьта укх шерара Iа, цхьа бутт тIехьадаьнна из дешалаш а чIоагIа шелал деттаи хилар да белгала да. Январь бетта, эггара чIоагIа шелал оттача хана фарсара температура 14 — 17 градус шелала кхачаш лаьрна ... Цу хана ... 4 сантиметрага ... [illegible]

[illegible]

кхоачам болаш детайхнаша болаш Iан ... ... [illegible] ...

Моноли таш хьайоах детарна. Цотача дуст лай сома, нагахьа санна ... [illegible] ... 30x30 сантиметр шо болаши 15 сантиметр лакха йолаши ... [illegible]

... [illegible]

Гурахьа дIадийна хIамаш хин способагIа детайоалаш ча хана баьцонгIаш ... 50 сантиметр дIоахил дохал 10 — 12 сантиметр кIоарга ... [illegible]

... [illegible]

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
республикански агрометслужбай агрометеоролог.

Грозный тахан. А. АПРАПЕТОВА сурт.

Бераша язъяь стихаш

АРЧАКОВ Саи

Аьхмад воьг лай тIа
ловзаш:
Лоа когаду, Iодуй сурт,
Цlенош Iодо! аьаьца
догlаш,
Лай тIа Iоьон бIарчча юрт.

ТIаккха наькъаш дохк цо
шьера,
Соьрташ Iодорl гаьнашта
метта.
ЧIоагIа зьемаш ва из,
гаьнашта
Зиза товарга бlаьстан
бетта.

Аьхмад, [illegible] ва из
тlаьнэ а.
Бакъда, со цоа чIоагIа
теш,
Йогларгъа цо воккха
хилча,
Нах цецбоалаш хоза беш.

Воккха хургва Аьхмад
[illegible]
Сиха дIа а даьа денош,
Юрт Iоьоллагръа цо
гIаннаш,
Iодорlаргда башха цlенош.

Аьхмад воал лай тIа
ловзаш,
Iомеш ший хургйола
ловзал.

* * *

Керда саг хьахниваь
латта:
Керда поэт, керда пор,
Ахарко хьакинмев керда
Е цlенош Iодогlа хоар.

Космонавт хьахинива керда,
Сигала леларгва из гаьна,
Нахна керда гIозал хиннай,
Керда гIозал хиннай дахьа.

Безачарна, бозачарна
Хьахиннад цунца керда
хоар.
ХIанзарчоа хьахиниваь
духьал
Керда ага анна хоар.

* * *

Дехар ду [illegible] шуга, бераш,
Оаш мехъала барт ма
белаш,
Нагахьа мо, оаш барт бой
цунца,
Шьелаша аьттуя хургбац
шуца.
Урокаш а шо Iоазаншеча
Наб тIагlерта, лелаш,
бераш,
Гарга я шоана мехъал,
гарга,
Бераш, хила цунах кхераш.
Нагахьа ньакъ тIа улла
кхера
Iа из юстара бенхар
кхараш,
Кийча я из хьога ала:
— Iамавераз, дIагlаваала.
Хала, сома барган санна,
Махьал хьерчаргья шун
денна,
Яхаргда цо: хул ма дила.
Яхаргда цо: бIеха хила.
Нагахьа санна, оаш цо
хьар
Хьо ца дой, цун футтарбйна,
Дог а даьттlа пергъа
мехъал
Из деррига бIаргадейна.

* * *

Ши вир хиннад
Дахаш-лелаш,
Салана мохаш
Зерlа догаш,
Данна сийнача
Бе тIа даьмаш,
КIаьдлой, пола
Iайна дадаш.
Кьордадьа цорна
Бе тIа дама,
Кьордаваьа цорна
Iайна дода.
ТIаьхха вираш
Новаьа деьннад
КIайча дукоша
[illegible]
Долаш, долаш
Кьоасам боьма
Виро вирьга
Виро вьннад
Виро вир вьние
Холе хьайта
Вира деннад
Iо а хьайта.

Грознерча экранаш тIа

«IАЖАГIЧА МАЙКЛА ПРИКЛЮЧЕНЕШ»

Массанена Iалаьмате дукха еза Джек Лондона произведенеш. хIана аьлча, дунен тIара бакъдари романтикеи цар тIа ювцаш, Iалам, нах безаши уж ловрхIаши уж лазъяь болаидаь.

Царех цаI я цун «Майкл, Джерре воша» яха роман.

Румынен ФРГ еи кинематографисташа «IажагIча Майкла приключенеш» аьлча кинометтала даьккхад из. Майкл ба а ба IажагIа, хоза, дикача фух бола пхьу. Джерри яхача пхьух къоаста а баь гIайрен тIа уллача виллие боалабаьб из Ирландески пхьуца Терьерица Майклаца дIахо хулаш нола сакъердаме приключенеш дIайолалу виллерча кердача даьша арахийцача форда йисте бедда из дIабахача. Бухи йисти йоацаш дола фордаш, лохаш фордашка чуухаш дола кемаш, тамашие хоза экзотически городаш бIаргагургья пхьуна а цун кердача дахьа а. хIаьта царца ихьана вайна — зрителашта а. Ала доагIа, из деррига а вай бокхача салоIамца тIа а эцаргда, аьнна.

Фильма сценаристаш ба Карабаш Димитрун Бар Рюдигерин, режиссер — Николаеску Серджиу.

риса дувцарах «Мосфильмо» Колтунов Григоре сценарех хIана вайна массанена дика вовзаш, бакъда, цу хана эгара хьалха кино болх бе волавеннача кинорежиссера Чухрай Григорес даьккха фильм.

1956 шера бовкхача толамца из фильм чакхдаьлар дунен тIарча экранаш тIа гIолла. 1957 шера Канне (Франци) хиннача Дунен халкъашта юкъерча X кинофестивале гуманизми лакха поэтичности йолаш оригинальни сценари хиларагIа цу фильмана еллар лаьрхIа йола преми. Цу шера Эдинбурге (Англи) хиннача Дунен халкъашта юкъерча XI кинофестивале а цу фильмо даьккхар сийлен диплом.

ТIехьагIа Чухрай Григорес даьха «Салтечох йола баллада», «Трясина», «Бахаш текхаш бар вокха саги йоккха саги», «Дагалоттар», «Цlена сигале», «Хоза да вахар», кхьдараш вайна дика довзаши дезаши да.

Фильмера Говоруха-Отрона роль Стриженов Олега кхолламе эггара дикагIа яр лоархIаш я. Укхаза цIаьккха а сай шIашагIхетаргда Навицкая Изольдаца, Крючков Николайца, кхьча бовзача, безача артисташца.

В. КОВАЛЕВА.

«ХОЗАЯРИ ТАМАШИЯНА ХIАМЕЙ»

Бераштен къонача зрителаштен из фильм кийчдаьд Чехословакин кинематографисташа. Цун сюжет тара я вайна массанена дика бовзаш болча С. Аксакова «ЦIе бос лепаш дола зиза» яхача фаьлга. Цун чуловцам хьамсара ба вайна массанена а. Цо чIоагIду чоалхане доаца бакъдар — безамо чIоагIа хоза хувцамаш ду, дикало хоаву саг яхараш.

Фильме дакъа лоацаш ба Студенкова Здена, Баранес Властимил, Воска Вацлав, Брейхова Яна, Коцурикова Зузана.

ЮХА А ЭКРАНА ТIА

Юха а экрана тIа арадоал «ШовзтIъе цхьоалагIвар» яха цIи йолча Лавренев Бо-

ПРИКЛЮЧЕНИЯ РЫЖЕГО МАЙКЛА

Саги цуй гIулакхи

ХIАНЗ А КЪАХЬЕГАРИЙ МУГIАРАШКА

Цу хана Гусейн Хашимовича шийтта шу мара даьннадац. Шоай дезалца, даьца-нааьнаца, Грозне вахар из. Школе деша укхаш, ший эшйсархошна довзаш дIахьора цо дукхагIа йола ха. ХIаьта, цхьан дийнахьа городе цирк денад аьнна хезар кIаьнка. Из да а денадар. ХIанз А. П. Чехова цIерагIа пари уллача моттиге шерра гIата Iо а теха сецадар дIа-хьа дела цирк.

Цунга хьажа ловраш дукха хулар. Къаьстта бераш. цкъала билет довнаш а чакхделхар уж шоашта чIоагIа сакъердам боалача хIаманга хьажа. Цирке бIаргаго йиш яр акробаташ, жонглераш, говраш хехнараш. Бакъда, программа юкъе дукхагIа тернам тIаозаш хиннар дар кIалтохаргах латар. Лоихаш йолча ашарца тIабовхаш арена тIа араьбуллар борецаш, арбитро цIераш хьанхайкийча дIаболаьлора къовсам.

Уж шераш дагалувцаш Гусейн Хашимовича дувц:

— 1911 шера дайра сона эггара хьалха цирк, — Тахан ме, дагайоагIа цига хиннача бореций цIераш: Загоруйко Павел, Ярчак Урус, Петерсон Август. Тха цу ханарча берий, царца хиина безам бийця а варгваш. Цу деношка тхона дукхагIа дезача лоазарах дар латар. ХIаьта, сона къаьстта дезаделар спортивни латар.

Цул тIехьагIа, шш шу даьлча городе дера кхыдола цирк. Гусейна дийтта шу даьлна ха яр из. Хозахеташ Гусейн дийнохьа ваха дIалттар цига. кIаьнк бIаргайнача борецa Замунов Константина хьаттар:

— Хьона фу деза, кIаьнк?
— Лата безам ба са
— Хьанкал хьо, эIамига вале а, лата безам болаш вий..
— Iомалушие а вокха хургвар со-м
КIаьнка керта тIа гIолла кулг Iохьекхар Замунова:
— Хьо м Iайха лха чу тIара варгвацаш а, хьай уйла кхоачошьергйолаш а ва мот сона. Тха праш мо, бореций праш мо, я хьа озмалаш. Хьожаргда вай хьа гIулакхага.

Замунова цирка даьца дийнача Гусейн дIаэц конюхал балха. Говраштa гIулаих дича, йисев ха дешора дIалора кIаьнко. Iимерза, веланенна пола, борцовски гIулахх, техника дика йовзаш вола Замунов Константин вар цун хьехархо.

Кхы а массехк шу даьлар, Грозне денача цирка арена тIа юха а арабаьлар борецаш. Арбитро apгI-аpгIагIа, цхьаца вовзийташ бовзийтар уж хьажа бахкарашта:

— Оглы Мустафа!
— Сулейман Сали — воккхагIвар!
— Кречет Антон!
— Башкиров Николай!

Циркага хьажа баькхараша чIоагIа ловрaш деттар, хIана аьлча, хьалхарча гастролеш уж шоашта дика бовзаш хиларах. ТIеххьара а аpгIанора тайнан цIи аьккхар арбитро.

— Французий латара классически техник Шевалье!

Галерка цхьа ший тайпара аьгар, арителаша цIоглари деттар. къаьстта хьаьрагIа дар бераш.

— Мичап из шевалье! Из-м тхо Хашимов Гусейн ма вий. Хьажал шо, мишта хиннав!

Из мишта дар, массехк шу даьннадар Хашимовх арена тIа шевалье оала.

— Са ираз хиннад, — йоах Гусейн Хашимовича, — цу хана цIи хеза хиина борецаш бойна. Ужаш бар Поддубный Иван, Заикин Иван, Порник Роман, Башкиров Константин, Айполов Иван, Ланин Петр, кхыбараш. ХIаьта, царех цхьачарца са ковера тIа къовсапала а вийзап.

Дукха ха яьлехьа уинхцIено дика ца хилар бахьан долаш цох хул арбитр. Цул тIехьагIа лорий хьехамца из дIаводда циркера. ХIаьта а спортацара къастанзар Гусейн Хашимович. Из деша хьожару Москверча тренерий школе.

Дийнна ваьлча физически культура хьехархо волаш юха цIавоагIа из Грозне. ХIана из дика дагавоагIа спорта ветеранашта, спортивни судья волаш дакъа ловцар цо еррига спортивни лхьанин.

ТIема шерашка Хашимова болх бу эвакогоспитале, стационарни госпиталашка дарбана физкультури методист волаш. Укх тIехьарча шерашка спорта ветеран къахьегаш ва тIема нивалидий госпитала физкультура методист волаш.

Тахан, 20 феврале, Хашимов Гусейн Хашимовича 80 шу дуз, бакъда, кадай, хьинар долаш вола саг, хIана а къахьегамхой мугIарашка ва.

Цун цIагIа бIаргаго йиш я гаьнарча заман реликвей бIарча коллекци, Ужаш да документаш, сурташ, письмош. Сурташ тIа ба борецаш, школашка хиина занятеш. Дукха да, цо ший къахьегама никъ цхьана дIаболабаьча борецашкара иха каьхаташ а.

С. ВОРОНИН.

СУРТА ТIА: Г. Х. Хашимов.
И. ПЛИЕВА сурт.

Спорта хоамаш

СИХАГIА БАРАШ ТОЛ

Город Грозниерча Черноречье яхача поселке чакхъяьлар кхалнаьха Еррисоюзни кросс.

Тайп-тайпарча дистанцешка толаш хилар РСФСР команда спортсменаш Ильина Надежда, Боярищев Павел, Степанова Людмила, Тбилисера Пелови Марин.

Командин зачете хьалхара моттиг яьккхар РСФСР команда, шоллагIа моттиг — Украинерча команда, хIаьта кхоалагIьар — Беларусерча спортсменаша.

Толаш хиннарашта дIаденнад СССР Спорткомитета совгIаташ.

ФУТБОЛ

ДIахо дIахьош ба республика футболах йолча Iан хьалхало яккхара бола къовсам.

АргIанорча туре Аргунера «Вайнах» яха команда счет 15:0 йолаш котъялар Грозненски района «Пригородный» совхоза командал. Грознерча мохкаш кхухьача автотранспортни объединение «Спартак» яхача команда счет 2:0 йолаш эшайр НГДУ «Горнефть» команда. Педагогически института студенташ толаш хилар «Терек» яхача команда ДЮСШ футболистел. Кхыдола ловзараш чакхдаьлар иштта: мехидаьтта институт — «Локомотив» (Грозный) 1:1; НГДУ «Старогрознефть» — СДЮСШОР 3:2.

* * *

Вай республикерча футбольни командашта юкъе дикагIчарех цаI йолча НГДУ «Октябрьнефть», «Нефтяник» яхача команда доттагIлен шIашагIхетар дIадихьар соахка Дагестана чемпион хиннача Кизлярерча командаца. Из шIашагIхетар чакхдаьлар счет 1:0 йолаш грозненцаш кот а бовлаш.

А. ИЗМАЙЛОВ.

РЕДАКТОР
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Хан».
9.40 — «Кьонача кхоллам».
10.15 — «Шоана, дай-нанай».
10.45 — «Цхьан рейса вола шофер». Телевизионни художественни фильм. ШоллагIа серн.
11.50 — «Спортлото» йола тираж.
12.00 — «Кхерам боацаш лелар».
12.30 — Концерт.
12.50 — «Махлаа владовия».
13.35 — «Дуьан вий». [illegible]
14.20 — СССР 60 шу дизарга. РСФСР иллеи халхарен ансамблаш [illegible]
15.30 — «Кердаларош».
15.45 — Фильм — бераштa. [illegible] художественни фильм.
17.10 — «Хьайбай дунен тIа».
18.10 — Политически обозревателя Ю. А. Летунова беседа.
18.40 — Кердача мультипликационни фильмай программа. [illegible]
19.15 — [illegible] УССР Халкъа артиста Ю. Богатикова.
20.15 — [illegible] документальни фильма премьера.
20.45 — «Цlе майда». Художественни фильм «Комиссар Амелин» [illegible] серн.
22.00 — «Хан».
22.35 — «Цlе майда». Художественни фильм. «Начдин Кутасов» [illegible] серн.
23.45 — Спортивни программа. [illegible]
00.45 — «Кердаларош».

II ПРОГРАММА

9.00 — Iуйранара гимнастика.
9.15 — [illegible]
9.35 — [illegible]
10.45 — [illegible]
11.15 — «Сакъердаме старташ».
12.00 — [illegible] самбо. Фильм-концерт.
13.10 — [illegible] Телевизионни документальни фильм. [illegible]
14.00 — Эстрадни музыкальни программа.
[illegible]
19.30 — Хоккей йола СССР-а чемпионат. «Сокол» — «Спартак».
22.00 — «Хан».
[illegible]

I ПРОГРАММА
21 ФЕВРАЛЬ

[illegible]
11.50 — СССР Оборона Министерства [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

12.00 — [illegible] фантастически [illegible]
13.35 — Дlадоха Е. Серопиан [illegible]
14.10 — [illegible]
16.15 — «Таллински тур». [illegible]
16.45 — Хоккей йола СССР-а чемпионат. «Трактор» — «Динамо» (Москва). 2-гlа, 3-гlа периодаш.
18.15 — «Строгоогlар». [illegible]
19.20 — «Iан хенаш». [illegible]
21.15 — «Комсомольская правда» [illegible]
22.00 — «Хан».
22.35 — «Гроза над Белой» [illegible]

РАДИО

20 ФЕВРАЛЬ

[illegible]
7.15 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.55 — «Сердало» газета обзор.
[illegible]
11.30 — Музыкальни антракт.
[illegible]

[illegible]

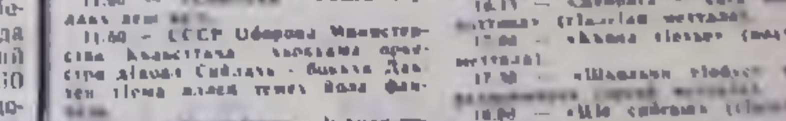

[illegible]

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

20 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. «Профсоюзий вахаре лоархIаме этап» яха профсоюзий XVII съезда хетаьча книжкай выставка библиографически обзор. 12.00. ТIема ветеранашца шIашагIхетар. 13.00. Советски Эскара хетадаь документальни фильм. 14.00 «Живарий кIантий!» яха Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен денна хетаь военизированни конкурс. 19.00. Болх беш я «ШIашагIхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 12.00. Читальни зал. «Советски Эскара тIема никъ» яха книжкай выставка. 14.00. «Вахар ираве хилда шун!» яха саг йоалларен яхарен торжественни регистраци яр. 13.00. Керда даьча берашта торжественни регистраци яр. 17.00. Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу дизара хетаь «Цхьан дезале» яха кинофестиваль. Гойташ я Армянски ССР.

Химиков культура Дворец. 12.00. Бовсах йола спортивни яьхаш. 17.00. «Советски Эскара илланаш маршаш» яха духовой оркестра концерт. 18.00. Грознерча гарнизона бIухоша шIашагIхетар. 19.00. «Салташа иллеш доахача хана сибаре наб ю бераша» яха концерт.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 10.00. Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу ций лоIамагIа из Россена юкъехиа 200 шу дизара хетадаь Старопромысловски района къахьегама коллективий художественни самодеятельноста хьанар.

21 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Покхо зал. Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен денна хетадь берий художественни самодеятельноста концерт. 11.00. Болх беш я «Фальгийн приключенейн дунен тIа» яха киноклуб. Гойтаргда «Бронтозавр» яха фильм. 12.00. Читальни зал. Советски Эскара хетаьча книжкай выставка библиографически обзор. 19.00. «Краснознаменни легендарни» яха Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен денна хетадаь документальни фильм. 19.00. Халхара зал. Гойтаргьа «ШIашагIхетар» яхача дискоклуба керда программа.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 14.00. Болх беш я машинахькъахой революце, тIема, къахьегама сийлен хальа музей «Турпала дошо седкъа» яха беседа. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. 17.00. СССР 60 шу дизара хетаь «Цхьан дезале» яха Армянски ССР вахар гойташ йола кинофестиваль.

Химиков культура Дворец. 11.00. «КIай ладья» яха шахматни турнир. 11.00. «ЦIе седкъилга» яха берашта хетаь киноутренник. 12.00. Бовсах йола спортивни яьхаш. 19.00. Эстрадни иллеи музыкальни сайре.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 10.00. Болх беш я дешархочун салоIача ден клуб. 11.00. Болх беш да «Ромашка» яха берий кинотеатр.

ФЕ ХИЛА

Наькъашка зуламаш хилара бахьанех цаI да транспортни средствай водителаша пассажираш дIа-юха кхувлара бовзонаш телхаелга. Из къаьстта дукхагIа хул юрташка. Цига уж бовзонаш телхаю транспорта деррига тайпаш: мотоциклаш, автомобилаш, тракторaш лехкаш бараш.

ДукхагIча тайпара шоашта хоьнне я голхаю водителаша уж бовзонаш. хIана аьлча предприятие, колхоза, совхоза кулгалхоша из бакъан долаш шоашта бехк я ца бездаь, республике массе а моттигашкара цаьнъаш лораде ГАИ болхлой в цу кхаабенда. Царна моттиг цаI мисъ саг совгIа тIаьхьанча цунах зулам дергдац аьнна. Ма дарра аьлча, из иштта ага чакхдалан [illegible] трактор кIалтIакххьа тарлуш хилар.

Алхха укх шера а цу тайпара моттигаш шийтъенноча массехказа дохкьа зуламаш хиннад: нах боабаьб, лола баьб. Массехи ди хьалха Пседенски районерча Эрсеной яхача юрта гаьна новццаш ДТ-75 яха XXII партсъезда цIерагIча колхозан трактор кIалтIакхессий цун водителе С. Б. Амалаева. Наькъа тIа ша билла хиннаб, хIаьта водителa лоранаш метадаш. [illegible]

[illegible] шин а йолаш нахараш а къана, машина чу шIоахвала гIертнилга харнахьа долга цхьоболча водителашa ца кхетадеш хилар бахьан долаш [illegible] хала отрапление хул. [illegible]

Цудухьа, собранешка, совещанешка водителашта хьалха даха деза цу тайпара зуламаш хилара бахьанаш.

[illegible]

ДIалехача хIаргIа (11—10 февралe) республика [illegible] 11 авари хиннай [illegible]

ШПАСЕР МОД ГАИ

ЮБИЛЕЙНА ХЕТАНЬ

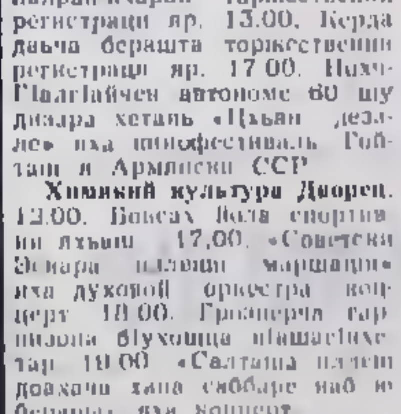

[illegible] 60 шу дизара хетаь [illegible]

СССР бувзама Министерства арахийцад художника Покрусова Юре эскиза [illegible] марка.

Цу марка тIа найна [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР герб [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР [illegible] 60 шу [illegible]

СУРТА ТIА: [illegible] марка.

В. МИНАЕВ.

ТХА АДРЕС: 364037, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57, редактора заместителя — 2-83-07, [illegible] секретара — 9-24-00; [illegible] — 9-24-04, промышленностен транспортен — 9-24-01, юрта бовкама — 9-24-[illegible], культура — 9-24-08, письмой — 9-24-07, корректоре — [illegible]

НАШ АДРЕС: 364037, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57, заместителя редактора — 2-83-07, [illegible] партийной жизни — 9-21-64, промышленности и транспорта — 9-24-01, сельского хозяйства — 9-24-00, культуры — 9-24-05, писем — 9-24-07, корректорской — [illegible]

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковски, 92.

Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible]